Spis treści

Wstęp **11**

1. Jak jednoczyła się Europa – geneza integracji europejskiej – *Olga Barburska* **13**
1.1. Znaczenie pojęcia integracji 14
1.2. Idea Europy a jedność Europy 15
1.2.1. Kształtowanie się europejskiej tożsamości 17
1.2.2. Ewolucja „idei Europy" 20
1.2.3. Kiedy narodziła się Europa? 25
1.3. Tendencje dezintegracyjne 27
1.4. Dorobek cywilizacji europejskiej 32
1.5. Rola Europy w dziejach świata 37
1.6. Zasługi i przewinienia Europy w świecie 39
1.7. Integracja europejska dzisiaj 43
Bibliografia 47
Część metodyczna 48

2. O solidarności i pokoju jako fundamencie współpracy państw, czyli jak powstała Unia Europejska – *Aleksandra Borowicz* **51**
2.1. Od podziałów w Europie do integracji gospodarczej 52
2.2. W stronę Unii Europejskiej 54
2.3. Unia Europejska jako jednolita organizacja międzynarodowa 56
2.4. Fundamentalne zasady integracji europejskiej 57
Bibliografia 61
Część metodyczna 61

3. Kto, co i jak? O aktorach integracji europejskiej – *Joanna Stefaniak* **63**
3.1. Ewolucja systemu instytucjonalnego UE 64
3.2. Charakterystyka instytucji UE 65
3.3. Podział kompetencji pomiędzy UE a jej państwa członkowskie 75
Bibliografia 80
Część metodyczna 81

4. Dostęp do dokumentów Rady Unii Europejskiej – *Anna Ogonowska* **85**
4.1. Początki polityki jawności Rady Unii Europejskiej 86
4.2. Pierwsze regulacje Rady Unii Europejskiej dotyczące dostępu do dokumentów 88
4.3. Wpływ traktatu z Amsterdamu na dostęp do dokumentów Rady Unii Europejskiej 91
4.4. Wpływ traktatu lizbońskiego na dostęp do dokumentów Rady Unii Europejskiej 94
4.5. Dostęp do wyników głosowań, wyjaśnień do głosowań, oświadczeń 98
Bibliografia 103
Część metodyczna 106

5. Ochrona praw człowieka w Unii Europejskiej – *Aleksandra Szczerba-Zawada* **109**
5.1. Strategia Unii Europejskiej w obszarze praw człowieka 110
5.2. Prawa człowieka w dorobku prawnym Unii Europejskiej 111
5.3. Prawa człowieka w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 115
5.4. Ochrona praw człowieka w Unii Europejskiej – zagadnienia wybrane 116
5.4.1. Prawa obywateli Unii 116
5.4.2. Prawa obywateli państw trzecich będących członkami rodziny obywateli Unii 118
5.4.3. Zakaz dyskryminacji 120
Bibliografia 123
Część metodyczna 124

6. Migracja a integracja (imigrantów) w Unii Europejskiej – w poszukiwaniu rozwiązania – *Marta Pachocka, Dominik Wach* **127**
6.1. Unia Europejska a migracje międzynarodowe 128
6.1.1. Podstawowe pojęcia i definicje 128
6.1.2. Polityka UE i wybrani aktorzy w obszarze migracji 133
6.1.3. Sytuacja migracyjna w Unii Europejskiej a kryzys migracyjny i uchodźczy 2014+ 136
6.2. Unia Europejska a integracja (imigrantów) 140
6.2.1. Definicja integracji imigrantów w dorobku prawnym i dokumentach oficjalnych Unii Europejskiej 141

6.2.2. Polityka integracyjna i działania integracyjne w dokumentach Unii Europejskiej 142
6.2.3. Unijne źródła finansowania integracji imigrantów 147
Bibliografia 149
Część metodyczna 153

7. Jeśli nie euro, to co? – *Magdalena Proczek* **161**
7.1. Geneza i ewolucja strefy euro 162
7.2. Euro jako waluta międzynarodowa 171
7.3. Korzyści i szanse oraz koszty i zagrożenia wynikające z przyjęcia wspólnej waluty 173
7.4. Polska a strefa euro 177
Bibliografia 179
Część metodyczna 180

8. Rola budżetu Unii Europejskiej w finansowaniu procesu integracji europejskiej – *Agnieszka Kłos* **183**
8.1. Pojęcie budżetu Unii Europejskiej 184
8.2. Wieloletnie ramy finansowe 185
8.3. Zasady budżetowe 186
8.4. Uchwalanie i realizacja budżetu Unii Europejskiej 188
8.5. Propozycje zmian struktury dochodów budżetu Unii Europejskiej 190
Bibliografia 195
Część metodyczna 197

9. Swoboda przepływu towarów na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej. Wspólna polityka handlowa UE – *Ewa Latoszek, Wanda Dugiel* **199**
9.1. Istota rynku wewnętrznego Unii Europejskiej 200
9.2. Proces tworzenia rynku wewnętrznego Unii Europejskiej 202
9.2.1. Zakaz stosowania na rynku wewnętrznym opłat o skutku równoważnym do ceł 204
9.2.2. Środki o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych: zakaz wprowadzania 204
9.2.3. Wyłączenia od zakazu środków posiadających skutek równoważny do stosowania ograniczeń o charakterze ilościowym 205

9.3. Proces harmonizacji norm prawa krajowego w warunkach funkcjonowania rynku wewnętrznego Unii Europejskiej 206
9.4. Działania na rzecz zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego – bezpieczeństwo produktów na rynku wewnętrznym 207
9.5. Wspólna polityka handlowa Unii Europejskiej 211
9.5.1. Zmiany instytucjonalne w kształtowaniu wspólnej polityki handlowej Unii Europejskiej 211
9.5.2. Rola Unii Europejskiej w handlu międzynarodowym 212
9.5.3. Umowy handlowe Unii Europejskiej z państwami trzecimi 215
Bibliografia 222
Część metodyczna 226

10. Młodzi przedsiębiorczy w Unii Europejskiej – *Joanna Lubimow* **229**
10.1. Swoboda przedsiębiorczości 230
10.1.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy swobody przedsiębiorczości 231
10.1.2. Ograniczenie swobody działalności gospodarczej 232
10.2. Swoboda przedsiębiorczości w wybranych krajach Unii Europejskiej 234
10.2.1. Swoboda przedsiębiorczości na przykładzie Niemiec 234
10.2.2. Swoboda przedsiębiorczości na przykładzie Czech 238
10.2.3. Swoboda działalności w Rzeczypospolitej Polskiej 242
10.3. Fundusze europejskie jako źródło finansowania wydatków związanych z podjęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej 246
Bibliografia 249
Część metodyczna 251

11. Wymierny rezultat europejskiej solidarności – fundusze Unii Europejskiej – *Małgorzata Dziembała* **259**
11.1. Spójność ekonomiczna, społeczna i terytorialna w UE w świetle wybranych wskaźników 260
11.2. Korzyści dla państw członkowskich wynikające z wdrażania funduszy UE 265
11.3. Polityka spójności i jej cele 267
11.4. Instrumenty i zasady polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 i 2014-2020 270

11.5. Realizacja polityki spójności w Polsce 273
Bibliografia 277
Część metodyczna 280

12. Innowacje – czym są i jaka jest ich rola? Przykład Unii Europejskiej
– Anna Masłoń-Oracz, Ewa Osuch-Rak **283**
12.1. Istota i klasyfikacja innowacji 284
12.2. Pojęcie innowacyjności 287
12.3. Narodowy system innowacji (NSI) 288
12.4. Polityka innowacyjna 289
12.5. Innowacje w Unii Europejskiej 291
Bibliografia 293
Część metodyczna 294

13. Unia Europejska jako aktor globalny
– Dariusz Milczarek, Kamil Zajączkowski **297**
13.1. Unia Europejska jako uczestnik stosunków międzynarodowych 298
13.2. Potencjał ekonomiczny UE i ekonomiczne stosunki zewnętrzne UE 301
13.3. Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa 304
13.4. Od kryzysu integracji do kryzysów w polityce zagranicznej 308
13.5. Europa traci wpływy 311
Bibliografia 314
Część metodyczna 318

14. Unia Europejska jako aktor w regionie śródziemnomorskim
– Artur Adamczyk **321**
14.1. Geneza polityki śródziemnomorskiej Wspólnot Europejskich 323
14.2. Partnerstwo Eurośródziemnomorskie 326
14.3. Nowa inicjatywa współpracy w regionie
– Europejska Polityka Sąsiedztwa 330
14.4. Unia dla Śródziemnomorza 332
14.5. Polityka UE wobec arabskiej wiosny 333
14.6. Perspektywy polityki Unii Europejskiej w regionie
śródziemnomorskim 337
14.7. Najważniejsze problemy UE w regionie śródziemnomorskim 339
Bibliografia 344
Część metodyczna 347

15. Brexit i co dalej? Perspektywy i wyzwania (dez)integracji europejskiej – *Jan Misiuna*.....349
15.1. Zmiana w postrzeganiu procesu integracyjnego Europy.....349
15.2. Brexit – procedury, negocjacje, konsekwencje.....350
15.3. Potencjalne scenariusze dalszej dezintegracji europejskiej.....353
15.4. Czy dezintegracja europejska jest realna?.....356
Bibliografia.....358
Część metodyczna.....360